

Witold Gumiński, Jan Fiedorczuk

Dudka, gm. Wydminy, woj.
suwalskie, st. 1

Informator Archeologiczny : badania 22, 10-11

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rozpoznano w 1988 r.: osiedle "starsze" - strefę zwartego zagospodarowania bezpośrednio zaplecza centrum osady, w postaci kilkunastu jam zgrupowanych dookoła wokół obiektu 81/90 (por. jego charakterystykę w sprawozdaniach z lat 1984 - 1986), oraz, osiedle "młodsze" - dalszy fragment układu podomowego w formie zwartego kompleksu jam gospodarczych oraz naziemnej budowli mieszkalnej ("chały") o funkcji zagrody. Pozyskano bogaty zespół źródeł, które umożliwiają charakterystykę cech kulturowych każdej z osad (m.in. ujawniają różnorodne formy zachowań gospodarczych).

W ocenie genetycznej uwarunkowań powstania osad, należy odwołać się do wzorców neolitycznych kultur Południa, głównie stref Małopolski (osada "starsza") i Wołyńa (osada "młodsza").

Badania przyniosły także dodatkowe efekty, a mianowicie odkrycie unikatowego zespołu grobowego ludności kultury późnej ceramiki sznurowej (ok. 1800 - 1750 p.n.e.), ujawniającego fuzję tradycji kręgu przykarpackiego oraz kręgu ugrupowań nadłubskich. Wyposażenie grobu stanowiły: 2 naczynia, topór kamienny, ozdoba - wisior wykonana z bursztynu oraz liczny zespół wytworów kamiennych, w tym m.in. 20 grociaków strzał do łuku.

Materiały i dokumentacja są przechowywane w Zakładzie Prahistorii Polski Instytutu Prahistorii UAM w Poznaniu.

Badania będą kontynuowane.

Dębczyno, woj. koszalińskie, st. 53 - patrz wczesne średniowiecze.

Drążgów Kolonia, gm. Ulęż, woj. lubelskie, st. 1 - patrz okres wpływów rzymskich.

Dudka, gm. Wydminy,
woj. suwalskie,
st. 1

Polska Akademia Nauk Instytut Ili-
storii Kultury Materialnej Zakład
Epoki Kamienia w Warszawie

Badania prowadził dr Witold Gumiński przy współudziale mgr Jana Fiedorczuka. Finansował WKZ w Suwałkach. Czwartym sezonem badań. Osadnictwo z różnych okresów neolitu, głównie typ Zedmar, także ślady osadnictwa mezolitycznego.

Badaniami objęto obszar 39 m². Od południowego wschodu poszerzano środkową część wykopu I (21 m²) w rejonie górnego załomu brzegu wyspy. W leżących pod darnią dwóch podwarstwach torfów czarnych znajdowano liczne zabytki neolityczne z ceramiką należącą głównie do ugrupowania Zedmar. Poniżej torfów czarnych i leżących pod nimi piasków, w smugach żwiru z brunatnym formem natrafiano na dalsze nieliczne ślady osadnictwa preborealnego (C-14: 7780± 150 bc, Gd-4305) w postaci wiórów i odłupków krzemieniowych, kości zwierzęcych i narzędzi kościanych (fr. dłuta i ostrza). Nowym elementem w wykopie I jest odkrycie na jego południowo-zachodnim skraju skupiska kamieni przy niemal zupełnym braku innych zabytków w tym rejonie.

W północnej części wyspy (70 m od wykopu I) otworzono wykop III (18 m²), który przecina brzeg w obrębie niewielkiej zatoczki. W brzegowej części wyspy w torfach czarnych (młaższości ok. 70 cm) występują liczne zabytki neolityczne dzielące się stratygraficznie. W leżącym od góry torfle czarnym spłaszczonym występuje ceramika z domieszką mineralną ornamentowana sznurem. Pod nim w torfle czarnym gruzełkowatym znaleziono zabytki kultury amfor kulistych - pół rozgniecionej niezdobionej amfory i tuż obok bursztynowy guz z V-kształtnym otworem. Niżej w dwóch podwarstwach czarnych silnie spłaszczonych torfów występowała już tylko ceramika typu Zedmar z domieszkami organicznymi lub organiczno-mineralnymi. Nowością jest tu natrafienie na kości ludzkie: kalota czaszki, fragmenty Innej, kilka zębów, fr. kości udowej. W piaskach pod torfami znajdowano już tylko pojedyncze zabytki kościane i krzemienne (m.in. wysoki trapez, długie kościelane ostrze). W odcinku wykopu III obejmującym właściwą misę pojeziernej przekopano warstwy organiczne do głębokości ok. 2,5 m, znajdując w nich 2 okazałe zabytki. W torfle gruzełkowatym z początku okresu subborealnego masywne narzędzie z kości długiej z rycowatym końcem, a w torfle detrytusowym z okresu borealnego lub wczesnego atlantyckiego - starannie wykonaną krótką motykę z rogu jelenia z wyśloblonym znakiem "X" na górnej powierzchni przy otworze.

W obecnym sezonie uzyskano 19848 kości ryb i zwierząt, 3247 fr. neolitycznej ceramiki (głównie typu Zedmar, ale także nieliczną kultury niemieńskiej, kultury pucharów lejkowatych, kultury amfor kulistych i schyłkoweoneolityczną sznurową), 1165 zabytków krzemieniowych, 131 kamiennych, 51 kościelanych i rogowych (motyka, kłof, odcięte parostki poroży, ostrza, dłuta, wisiorzki z zębów w tym 1 z nacięciami, kość zdobiona rzędem nacięć na krawędziach), 2 bursztynowe (wspomniany guz i fr. krawędź z szerokim otworem i nacinaną krawędzią), 10 fosyliwych i parę drewnianych. Pobrano monolity profilu do badań paleobotanicznych (mgr D. Nalepka z IB PAN w Krakowie).

Badania będą kontynuowane.

Gąsiki, gm. Gniewkowo, woj. bydgoskie, st. 18 - patrz okres wpływów rzymskich.
Grabina, gm. Łąck, woj. płockie, st. 5 - patrz paleolit i mezolit.

**Gródek nad Bugiem,
gm. Hrubieszów,
woj. zamojskie,
st. 1C**

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski w Zamościu

Badania prowadził mgr Jacek Buszewicz. Finansował WOA-K w Zamościu. Drugi sezon badań. Osada kultury pucharów lejkowatych, ślady osadnictwa kultury amfor kulistych i kultury ceramiki sznurowej. Grób lubelsko-wołyńskiej kultury ceramiki malowanej.

Kontynuowano prace ratownicze podjęte jesienią 1987 r. Odkryto wtedy grób kultury lubelsko-wołyńskiej ceramiki malowanej wyposażony w liczne naczynia i wyroby krzemienne, ponadto odsłonięto zawałisko pleca u podstawy którego znaleziono czaszkę ludzką. Wszystko to zalegało w wykopie 2/87.

W wykopie 3/87 częściowo odsłonięto szczątki spalonej chaty (w typie trypońskiej "płozczadki") zawierającej liczne naczynia kultury pucharów lejkowatych, duże fragmenty ceramiki trypońskiej oraz różne zabytki kościane i krzemienne.

W 1988 roku przebadano łącznie 5 wykopów o powierzchni 140 m². Dwa wykopy usytuowano na nieprzebadanej części chaty. W jednym z wykopów (4/88) odsłonięto kilka rozbitych naczyń, a w jednym z nich natrafiono na zwęglone ziarna zboża. Próbkę ziarna oddano do analizy radiowęglowej.

W innych wykopach ułożonych w pobliskich partiach osady odsłonięto liczne i różnorodne obiekty, wśród których na szczególną uwagę zasługuje jama 3B/3/88 o głębokości 86 cm i średnicy ok. 1 m, w dennej części całkowicie wypełniona fragmentami naczyń kultury pucharów lejkowatych i kultury trypońskiej. Z tego skupiska wyklejono co najmniej 10 form naczyniowych oraz wydobyto próbkę węgla drzewnego, którą oddano do analizy radiowęglowej.

Podczas wykopalisk pozyskano liczny materiał zabytkowy, w tym wiele narzędzi kościanych i krzemienianych, m. in. kilka siekier krzemienianych (wśród nich małą czworosieczną siekierę z pasiastego krzemienia wołyńskiego, zaliczaną do kultury amfor kulistych) oraz połówkę topora kamiennego typowego dla kultury ceramiki sznurowej.

**Grzybów, gm. Staszów,
woj. tarnobrzeskie,
st. 1**

Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków w Tarnobrzegu

Badania prowadziła mgr mgr Ewa i Krzysztof Garbaczowice. Finansowała KIZChS "Starkopol" w Grzybowie. Czwarty sezon badań. Grobowiec kultury pucharów lejkowatych. Ślady osadnictwa z wczesnej epoki brązu. Cmentarzysko kultury przeworskiej.

Przebadano obszar o powierzchni 100 m².

Konstrukcje kamiennie.

Odsłonięto dalsze fragmenty konstrukcji kamiennych, co umożliwiło częściowo zinterpretowanie ich funkcji. Odkryto drugi kolec, znacznie zniszczony. Na jego dnie zachowały się szczątki kostne oraz fragmenty ceramiki kultury pucharów lejkowatych. Powyżej odsłonięto grocik sercowaty oraz naczynie z wczesnego brązu.

Połączenie odkrytego w tym roku kopca wraz z fragmentem obstawy z kulturą pucharów lejkowatych pozwala na dokładniejsze datowanie części konstrukcji kamiennych, odsłoniętych w ubiegłych sezonach: pierwszego kopca oraz jego obstawy. W pobliżu grobowca natrafiono na bruk kamienny, którego funkcja oraz chronologia nie zostały jeszcze określone.

Cmentarzysko ciałopalne.

Odkryto 7 kolejnych grobów ciałopalnych popielnicowych oraz jamowych. Z grobów wydobyto m. in. czernione popielnice, przystawki, umbo, grot, nożyce, nożyk sierpkowaty, 2 ostrogi, igłę. Na uwagę zasługuje czerniona popielnica na wysokiej nóżce [grób 28], ozdobiona trzema plastycznymi listwami, ośmioma uchami oraz ornamentem "zygzakowatym".

Uchwycono zarys warstwy ciałopalenia od strony północno-wschodniej i wschodniej. W warstwie tej odsłonięto zarys owalnej jamy o kształcie zbliżonym do zarysu pochówków zwierzęcych, odkrytych w poprzednich sezonach. W obiekcie tym, ograniczonym w dolnej partii kamieniami wyeksplorowano fragmenty przepalonych kości.

Materiały oraz dokumentacja znajdują się w Biurze Badań i Dokumentacji Zabytków w Tarnobrzegu.

Badania będą kontynuowane.